

Fleeing By Night (Hsu Li-kong & Chi Yin, Taiwan 2000). Viset på dette års Gay & Lesbian Film Festival

Hvad skal vi med en græsrodsfestival?

17 år med Copenhagen Gay & Lesbian Film Festival

af Simon Verheij

Det var ikke uden grund, at biografdirektøren for den daværende Delta Bio, Børge Nielsen, i 1986 kontaktede Landsforeningen for bøsser og lesbiske for at indgå et samarbejde om en filmfestival for bøsser. Samme år var det danske biografpublikum nemlig i stort tal valfartet ind for at se Stephen Frears' *My Beautiful Laundrette*, og det danske publikum havde ikke haft mulighed for at se en samlet serie

film, der belyste bøssekærlighed, siden Det Danske Filmmuseum viste en serie af den type film i 1979. Derfor mente Børge Nielsen, at der måtte være et stort behov for at vise film med et homoseksuelt tema, som ellers ikke ville finde vej til de kommercielle biografer. Samarbejdet udmundede i en filmfestival, der varede en uge, og som havde fem film på programmet. Allerede året efter kunne filmfestivalen,

der den gang hed Gay Film Festival, præsentere ikke færre end 16 film, hvoraf halvdelen var nye produktioner fra hovedsageligt USA, Frankrig og England, og hvor der også var lesbiske film med på programmet. Filmene blev tillige vist i provinsen med samme store succes som i hovedstaden.

I de første leveår var det svært for den frivillige organisation, som Gay Film Festivalen rent faktisk var og er, at udvalgte kvalitet frem for kvantitet. Tit og ofte købte festivalen ”katten i sækken”, da man ikke havde mulighed for at se filmene før programlægningen og derfor var afhængig af pressemateriale og omtale. Af samme årsag blev festivalen rykket til efteråret i stedet for *frigørelsesugen* for bøsser og lesbiske i juni måned. På den måde kunne festivalen være repræsenteret på de internationale filmfestivaler i Berlin og London og dermed få de nyeste produktioner på programmet i København. Festivalen blev på Berlin Filmfestival en del af et større internationalt netværk, der havde til formål at udbrede film med et homoseksuelt tema. Ved samme lejlighed bad de andre filmfestivaler Gay Film Festivalen om at ændre navn til Copenhagen Gay & Lesbian Film Festival. Det skete i 1990. Samarbejdet betød flere og bedre film for festivalen, ligesom instruktørbesøg blev en væsentlig del af festivalens aktiviteter. I 1991 afholdtes festivalen for sidste gang i Delta Bio, og årene efter husedes festivalen af Græshoppen (det nuværende Husets Biograf) og Grand Teatret.

På trods af stigende publikumstal kørte festivalen i de første leveår med underskud, der blev dækket af Landsforeningen for bøsser og lesbiske. Men da foreningen i 1993 gik i betalingsstandsning, måtte festivalen prøve at stå på egne ben. 1994–1997 var den en del af Copenhagen

Filmfestival og nød godt af ”en rig onkel i ryggen”. Da daværende kulturminister Jytte Hilden i 1997 åbnede Cinemateket i Gothersgade officielt, virkede det ikke kun naturligt, at Copenhagen Gay & Lesbian Film Festival fik til huse der, men også nødvendigt, da Copenhagen Filmfestival var gået nedennom og hjem.

Tre årtiers bøssefilm. Men hvorfor var det så vigtigt at starte og sidenhen holde liv i denne festival? De homoseksuelles sociologiske bevægelse kan kort skitseres som: usynliggørelse i 40’erne, undertrykkelse og fængslinger i 50’erne og 60’erne, frigørelse i 70’erne, ligestilling i 80’erne og længslen efter de borgerlige værdier og samfundets stille accept i 90’erne. Desværre må vi i dag erkende, at mønsteret og tematiseringen af samme gruppe ikke har fulgt trop på filmens område.

Op gennem 70’erne og 80’erne var bøssefilm meget propagandistiske og *opdragende*, blandt andet fordi det først og fremmest gjaldt om at blive accepteret af samfundet. I starten af 90’erne begyndte den såkaldte *New Queer Cinema*-bølge. En bølge der hovedsageligt startede i USA og til dels i Australien, Frankrig og England. Det var blandt andet film som *My Own Private Idaho*, *Poison*, *Go Fish* og *Bound*, der var med til at skabe en ny stil indenfor bøssefilm og nogle år senere også indenfor lesbiske film. Det var film, der var drevet af en kunstnerisk nødvendighed og uden den politiske korrekthed, som ellers havde kendetegnet 70’ernes og 80’ernes *homofilm*. Bølgen fik mange homoseksuelle til at rynke på næsen, fordi disse film ikke var politisk korrekte. Det var også nogle af de samme mennesker, der tilkendegav deres vrede og foragt for film som *Silence of the Lambs* og *Basic Instinct* ved at afholde store demonstrationer ved pre-

miererne mod fremstillingen af homoseksuelle. De anklagede de to film for at være med til at banke de homoseksuelles frigørelse tilbage til 50'erne og for ikke at vise et *pænt* og retlinet billede af homoseksuelle. Dette skete hovedsageligt i USA, hvor den politiske kamp for homoseksuelles rettigheder og ligestilling langtfra var overstået.

Til alles store overraskelse blev *New Queer*-filmene kommercielle succeser og lagde sig i kølvandet på et utal af andre succesfulde independent-film. Når disse blev store succeser, hang det unægteligt sammen med, at den nye generation af homoseksuelle ville have *noget mere* når de gik i biografen, og at de var opvokset med den postmodernistiske film og dens instruktører, såsom David Lynch og Tarantino. Men det skulle hurtigt tage en negativ retning. I slutningen af 90'erne opkøbte de store amerikanske selskaber rettighederne til at distribuere disse film, der snart var rensat for originalitet, styrke og, ikke mindst, skævhed. Når de store selskaber satsede på *New Queer*-bølgen, var det ikke mindst på grund af den store Hollywood-produktion *Philadelphia*, der år forinden havde givet masser af penge i kassen og en Oscar til hovedrolleindehaveren Tom Hanks. Derfor kunne man i slutningen af 90'erne se et boom af film om og med homoseksuelle. Desværre blev kvaliteten af både manuskripterne og filmene også derefter. Hollywood prøvede så at sige at gøre de homoseksuelle stuerene, så de bedre kunne absorberes af det store mainstreampublikum.

Festivalens berettigelse. Det er på baggrund af denne udvikling, det stadig forekommer nødvendigt at afholde en Gay & Lesbian Filmfestival i Danmark. For godt nok produceres og distribueres der flere

film med homoseksuelle karakterer end for bare 10 år siden, men det sker på Hollywood-selskabernes præmisser, hvor man hovedsageligt bruger homokarakterer i fjollede og morsomme biroller. Tænk blot på film som *Mrs. Doubtfire*, hvor Robin Williams skal transformeres til en midaldrende kvinde. Her får han "selvfølgelig" hjælp til transformationen af sin ven – der er bøsse! Bedre bliver det ikke i den amerikanske re-make af den franske film *La cage aux folles – The Birdcage* – hvor forskellen mellem de heteroseksuelle og de homoseksuelle er så stærkt karikeret, at det grænser til det stupide. Eller for nu at tage førnævnte *Philadelphia*, hvor Tom Hanks' tidligere chef og dennes advokat fremstilles som stygge og væmmelige heteroseksuelle, hvilket må betegnes som værende både perfidt og infantilt.

Det er eksempler som disse, der er med til at gøre billedet af homoseksuelle skævt og unuanceret, og som gør det svært for homoseksuelle at identificere sig med disse karakterer og historier. Karakterer og historier hvor det almene og naturlige samspil med familie og venner, kvinder og mænd, heteroseksuelle såvel som homoseksuelle er fraværende. Et fravær, som hverken det homoseksuelle eller det heteroseksuelle publikum kan være tjent med.

Samtidig må man se i øjnene, at de danske distributører ikke har været flinke nok til at satse på nogle af de gode homofilm, der trods alt er blevet lavet de sidste 20 år. Man kunne have dem mistænkt for at lide af en vis form for berøringsangst, men det er vel næppe – forhåbentlig ikke – forklaringen på den manglende satsning og distribution. Problemet ligger nok snarere i vanskeligheden ved at markedsføre disse film, og meget få distributører er vilde med prædikatet bøssefilm eller lesbiskfilm. Men når nu det danske publi-

kum rent faktisk er et rimeligt trofast og liberalt biografpublikum, hvorfor så snyde dem for nogle af disse film?

Mange af de film, Copenhagen Gay & Lesbian Film Festival gennem årene har præsenteret, er rigtigt interessante, også for et større publikum. Bevares, der er da enkelte af disse film der har fundet vej til

de mindre og private biografer, men det er trods alt en urimeligt lille procentdel. Derfor er det stadig vigtigt at afholde den årlige græsrodsfilmfestival, der startede som en lille filmweekend og nu måske er en af de vigtigste filmfestivaler i Danmark, set ud fra et politisk og et kunstnerisk synspunkt.